

Länsstyrelsen
Västmanlands län

Yttrande
Datum 2022-12-19

Ärendebeteckning
500-6164-2022

Miljödepartementet
m.remissvar@regeringskansliet.se

Svar på remiss av Naturvårdsverkets redovisning om ett nationellt program för ersättning till restaurering och vissa skötselåtgärder i ängs- och betesmarker

Er beteckning: M2022/01896

Sammanfattning

Länsstyrelsen välkomnar att det kommer att finnas ett ersättningssystem för föreslagna åtgärder eftersom det är mycket viktigt för att stärka den biologiska mångfalden i odlingslandskapet och därmed uppnå miljömål och mål i Agenda 2030. Den tilldelade budgeten bedömer vi dock skulle behöva öka väsentligt med tanke på de behov som finns nationellt.

Länsstyrelsen instämmer i huvudsak med förslaget som Naturvårdsverket redovisar, men med undantaget att Länsstyrelsen under rådande omständigheter ska få huvudansvaret för det administrativa systemet för ansökningar, utbetalningar etc. Därmed avstryker vi berörda delar (7 §, 9 § och 10 §) i författningsförslaget.

Länsstyrelsen anser att det finns behov av kunskapshöjande åtgärder inom programmet gällande hamling och restaureringshamling och att antalet hamlingstillfällen ändras under en restaureringshamling.

Avsnitt 3.1.6 Administrativa ansvar

Liksom Jordbruksverket kan inte länsstyrelserna under rådande omständigheter prioritera att utveckla och förvalta ett IT-stöd enligt förslaget på grund av att det inte finns något formellt uppdrag och för att det är en mycket hög belastning på IT-organisationen. Den höga belastningen beror i grunden på att länsstyrelserna förvaltar, utvecklar och nyttjar en mycket stor mängd IT-stöd med begränsade resurser samtidigt som krav kring exempelvis säkerhet, personuppgiftshantering och tillgänglighet har ökat.

Länsstyrelsen anser att det är för tidigt att avgöra vem som ska ansvara och tillhandahålla det administrativa systemet eftersom kostnadsberäkningar och konsekvensanalyser inte hunnits med i nödvändig utsträckning. I synnerhet saknas underlag för att avgöra ambitionsnivå och bedöma konsekvenser av olika alternativ. Länsstyrelsens förslag är därför att Naturvårdsverket i samverkan med länsstyrelserna och Jordbruksverket vidare utreder ambitionsnivåer och ansvar på kort och lång sikt. Särskilt bör alternativet att Jordbruksverket tar ansvaret utredas vidare, eftersom det bedöms som mest kostnadseffektivt och bäst ur ett kundperspektiv. Även alternativet att Naturvårdsverket förvaltar i rollen som programansvarig bör också konsekvensanalyseras djupare än vad som är gjort i delredovisningen. För att skapa en lösning som kan hålla över tid föreslår länsstyrelserna att tidplanen för utveckling och driftsättning av ett långsiktigt hållbart system förlängs minst ett år.

I det uppdrag som Naturvårdsverket fått av regeringen beskrivs att det administrativa systemet ska vara användarvänligt, kostnadseffektivt, rättssäkert och möjliggöra uppföljning. Med tanke på att kunduppgifter och handläggning inom CAP sköts inom Jordbruksverkets IT-system instämmer Länsstyrelsen i Naturvårdsverkets bedömning att det vore sannolikt både mer användarvänligt och kostnadseffektivt att Jordbruksverket även hade ansvar för detta system. Syftet med nya CAP är att förenkla och då är det kontraproduktivt om ett nationellt system tvingar brukare att ha kontakt med ytterligare en myndighet. Oavsett vem som i framtiden förvaltar det administrativa systemet så är det viktigt att det för målgruppen upplevs som "en väg in". Om Länsstyrelsen kommer att ansvara för systemet kommer det därför bli nödvändigt att hämta uppgifter från Jordbruksverkets system, vilket ökar kostnaden för utveckling och drift samt komplicerar informationshanteringen (GDPR etc) och skapar ett tekniskt beroende mellan myndigheterna. Detta beroende understryks också av att Naturvårdsverket i redovisningen föreslår att de och Jordbruksverket ges direktåtkomst till den tekniska lösningen.

Avsnitt 3.2 och 3.3 Hamling och Restaureringshamling

Länsstyrelsen anser att Naturvårdsverkets förslag om ersättning för hamling är bra. Underlaget är gediget och genomarbetat. Förändringen att ersättning för hamling även gäller träd som står på annan mark än betesmarker och ängar kommer innebära en ökad möjlighet att utföra åtgärden på fler platser i landskapet och i sin tur ökad naturvårdsnytta.

Länsstyrelsen i Västmanland som även är samordningslän för åtgärdsprogrammet för särskilt skyddsvärda träd vill trycka på att det i programmet bör finnas möjlighet för kurser och information för att öka kunskapen om hamling och restaureringshamling både hos länsstyrelsens

handläggare och även markägare för att åtgärderna görs på rätt plats och på rätt sätt.

Under stycket om restaureringshamling står att under en period på 5–8 år ska trädet restaureringshamlas 3 gånger, vilket bedöms bli väl tätt mellan tillfällena. Formuleringen bör ändras till 2–3 gånger under en period på 5–8 år. Normalt är att hamla vart 5:e år även vid restaureringshamling. Ibland kan det behövas tid för att se hur trädet svarar innan man bestämmer sig för hur man ska göra nästa beskärning, eller så behöver trädet helt enkelt tid på sig att sätta nya skott varför det kan göra mer skada än nytta att klämma in 3 hamlingar under den korta perioden.

Allmänna synpunkter

I delredovisningen föreslås att länsstyrelsen ska handlägga, besluta i ärenden, genomföra kontroll och utbetalningar. Länsstyrelsen delar den uppfattningen eftersom detta bör vara både det effektivaste och bästa alternativet ur kundperspektiv då motsvarande handläggning inom CAP sedan tidigare utförts av länsstyrelserna. Vi Instämmer också i förslaget att statliga myndigheter inte ska kunna söka medel då det är effektivare att finansiera åtgärder/skötsel direkt via anslag från exempelvis anslaget 1:3 Värdefull natur.

Länsstyrelsen ser ett behov av en utökad finansiering för att genomföra skötselåtgärderna som ingår i programförslaget, åtgärderna är mycket viktiga för odlingslandskapets utveckling avseende natur- och kulturvärden och därtill relaterade miljömål och Agenda2030-mål. I synnerhet bedöms medlen otillräckliga i ljuset av att det i budgetpropositionen för 2023 anges att anslaget 1:3 Värdefull natur ska minska för 2023 och framåt. Redan under 2023 kommer sannolikt medel utöver de 15 miljoner kr som anges i remissen behöva tas från anslaget 1:3 Värdefull natur för att täcka länsstyrelsernas administration samt även för inrättande av administrativt system.

Det faktum att de föreslagna stöden hanteras nationellt skapar flexibilitet, vilket vi bedömer ökar kostnadseffektiviteten i åtgärderna, det vill säga att det kan bli mer naturvårdsnytta för pengarna. Förhoppningsvis kan det också gynna brukarnas intresse. Det finns dock en risk att den ökade flexibiliteten åtminstone inledningsvis gör att nya situationer kommer att uppstå och kräva ökad handläggningstid för att göra särskilda bedömningar och tolkningar.

Det är bra att Naturvårdsverket tar det vägledande ansvaret, men det är viktigt att vägledningsarbetet kommer igång snabbt för att hålla kostnadseffektiviteten hög, minska omotiverad brist på likabehandling samt upprätthålla målgruppens intresse för att genomföra åtgärder.

2022-12-19

500-6164-2022

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Johan Sterte med naturvårdshandläggare Emelie Uddenberg som föredragande. I den slutliga handläggningen har även länsråd Ulrica Gradin deltagit.